

ІНКЛЮЗІЯ ЗА УМОВ ОФЛАЙН ТА ОНЛАЙН НАВЧАННЯ МЕДИЧНІЙ БІОЛОГІЇ

INCLUSION IN OFFLINE AND ONLINE MEDICAL BIOLOGY LEARNING

Садовниченко Юрій Олександрович

доцент кафедри медичної біології

Харківського національного медичного університету

email: yo.sadovnychenko@knmu.edu.ua

ORCID 0000-0003-2453-9863

Пастухова Наталія Леонідівна

доцент старший науковий співробітник

відділу геноміки та молекулярної біотехнології

ДУ «Інститут харчової біотехнології та геноміки НАН України»

email: nataliia.pastukhova@gmail.com

М'ясоєдов Валерій Васильович

професор проректор з наукової роботи

Харківського національного медичного університету

email: vv.miasoiedov@knmu.edu.ua

ORCID 000-0001-7135-4672

Реалізація права людей з особливим потребами на рівний доступ до освіти гарантована як міжнародними нормативно-правовими актами — Декларацією ООН про права інвалідів, Саламанкською декларацією про принципи, політику та практичну діяльність у сфері освіти осіб із особливими потребами, так і національними — Конституцією України, Законами України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», Постановою Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку організації інклюзивного

навчання у закладах вищої освіти» тощо. За даними Міністерства освіти і науки України, у закладах загальної середньої освіти навчається до 70 тис. осіб з особливими освітніми потребами, а вищої — близько 10 тис. Пандемія коронавірусу та військові дії на території України прискорили ліквідацію останніх дискримінаційних бар'єрів для вступу таких осіб на медичні спеціальності, отже питома вага здобувачів цієї категорії у наступні роки буде збільшуватись. Тому метою роботи був аналіз досвіду кафедри медичної біології щодо забезпечення офлайн та онлайн навчання осіб з особливими потребами з дисципліни «Медична біологія».

Кафедра медичної біології як структурний підрозділ закладу вищої освіти є дотичною до кожного з аспектів організації освітнього процесу здобувачів цієї категорії, від створення інклюзивного освітнього середовища до забезпечення доступності інформації в різних форматах та використання різноманітних засобів для підвищення рівня сприйняття навчальної інформації. За своєю специфікою кафедра реалізує супровід осіб з особливими освітніми потребами за чотирма з шести визначених університетом напрямів: навчально-організаційним, педагогічним, психологічним та професійною адаптацією.

До заходів навчально-організаційного супроводу офлайн навчання належить проведення практичних занять у групах зі здобувачами з особливими освітніми потребами у навчальних кімнатах першого поверху та забезпечення проведення індивідуальних консультацій й відпрацювання пропущених занять у зручний для студента час. Локація навчальних кімнат забезпечує безбар'єрний доступ здобувача до місця навчання, просторово структурованого та обладнаного комп'ютерною технікою для цієї категорії студентів, та наближеність до медичного пункту. Разом з тим, вони достатньо автономні від решти аудиторій кафедри, мають пов'язані невеликі приміщення, що уможлиблює організацію технологічних перерв, зокрема для прийняття ліків, надання медичної допомоги чи прийому їжі. Цей аудиторний фонд має свій графік санобробок: частіше провітрювання та вологе прибирання без

застосування агресивних миючих речовин. Під час освітнього процесу у режимі онлайн із зазначених вимог актуальними лишаються здебільшого консультації та відпрацювання.

Задля забезпечення педагогічного супроводу осіб з різними нозологіями за обох форм навчання викладачі кафедри оптимізують навчальний матеріал, готують презентації до занять зі збільшеним шрифтом, читають завдання вголос, застосовують жестову мову, записують підкасти та відео, використовують різноманітні педагогічні технології, у тому числі групові та індивідуальні форми роботи, індивідуалізують темп навчання та зміст рефлексії, пропонують для самостійного опрацювання підручники і посібники різного рівня складності з урахуванням навчальних досягнень здобувача. Необхідні навчальні матеріали розміщуються як на сторінці дисципліни у системі дистанційної освіти Харківського національного медичного університету, так і у Google Classroom викладача.

Психологічний супровід здобувача з особливими потребами полягає у допомозі раціональної організації процесу успішного вивчення дисципліни, підтримці під час занять та позанавчальний час, у тому числі за рахунок рівного ставлення до усіх студентів групи чи потоку, відзначення усіх досягнень, інтеграції у колектив шляхом організації спільних форм діяльності, а також у наданні індивідуальних консультацій та своєчасному залученні психологічної служби університету.

Професійна адаптація осіб з особливими потребами здебільшого покладається на випускові кафедри, студентське самоврядування та структурні підрозділи університету, які опікуються працевлаштуванням випускників. Хоча медична біологія викладається на першому курсі, кафедра залучає здобувачів цієї категорії до виконання науково-дослідницьких робіт з сучасних напрямів науки — молекулярної й клітинної біології, генетики, медичної паразитології тощо. Результати цих досліджень представляються здобувачами на наукових форумах різного рівня, від кафедрального до міжнародного, а також публікуються у наукових виданнях.

Не можна обійти і вплив інклюзивного навчання на учасників освітньо-

виховного процесу: студенти розвивають вміння толерантно відноситись до однокурсників з особливими потребами, співпрацювати, опікувати тощо; педагогічні працівники, відшліфовуючи свою майстерність, гнучко реагують на індивідуальні потреби кожного здобувача.

Таким чином, кафедра медичної біології забезпечує інклюзивність навчання здобувачів з особливими потребами медичній біології за умов освітнього процесу офлайн та онлайн.

НЕДОЛІКИ ДИСТАНЦІЙНОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИВНОГО НАВЧАННЯ

DISADVANTAGES OF DISTANCE EDUCATION IN THE CONTEXT OF INCLUSIVE EDUCATION

Саранча Ірина Григорівна,
кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри психології та соціальної роботи
Вінницький державний педагогічний
університет імені М. Коцюбинського
isarancha@gmail.com

Розвиток вищої освіти сьогодні – це крокування у напрямку дистанційної освіти. Формат дистанційного навчання набув широко розповсюдження у 2019 році, з приходом пандемії Covid-19, а початок військових дій у лютому 2022 року ще раз довели, що його використання стане невід’ємною частиною усіх рівнів освіти.

Дистанційне навчання – сукупність інформаційних технологій та методик викладання, які передбачають здобуття освіти без фізичної присутності здобувачів у навчальному закладі. Відмінністю дистанційного навчання від заочного навчання є